

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na doma pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 127.

V Ljubljani, v torek 4. junija 1889.

Letnik XVII.

Koga volimo?

Čim bližje so volitveni dnevi za kranjski deželni zbor, tembolj se zanimajo za volitve volilci, zlasti po deželi.

Ako hoče kmetič zavarovati dom svoj in imetje, dobro in temeljito premišljuje, do katere zavarovalnice naj se obrne, da si zagotovi svojo bodočnost. Ako se rokodelci in obrtniki hočejo posvetovati o skupnih težnjah v svojo korist na kakem shodu, h kateremu pošljejo svoje zastopnike, dobro premišljajo, kdo je najsposobnejši; in istega gotovo ne volijo, ki bi prišel z ulice in se jim hotel vrniti z dobro naučenim govorom.

V skupnih koristih cele dežele pa odločuje deželni zbor, ker tu se razpravljajo stvari, ki se tičejo vsega prebivalstva. Deželni zbor pretresuje deželne potrebe, določuje troške in prešteva dohodke, nalaga potrebne deželne priklade, glavno točko vseh dohodkov. Sklepi njegovi postajajo postave, ki posezajo globoko v vse kroge. Kaki so časi in kako se razmere preminjajo, to dela pomen deželnozbornih volitev še važnejši. In v taki dobi živimo dandanes. Razmere so vedno nestalnejše in njih vrejanje zahteva ne le mnogo premisleka, temveč dobrega prevdarka, politične zavednosti in velike previdnosti.

Slovensko ljudstvo je že toliko politično zrelo, da ne zna samo ceniti pomena volitev, temveč izbrati si tudi kandidata, poslanca, kateremu more izročiti in zaupati svoje koristi. Kakor povsod v ustavnih zborih, tako tudi v deželnem odločuje večina, in veljavna so načela, za katera glasujejo poslanci iz večine. Kakošna bode ta večina, odvisno je to od izida volitev, torej od volilcev samih, ki bodo že čez mesec dni oddajali mandate.

Da bodo slovenski volilci, predno gredó izvrševati volilno pravico, vse to dobro premislili, o tem ne dvojimo, kakor tudi ne, da bodo premišljeno izbirali kandidate. Ko nas je še tlačila nemška mōra

in se je slovenski narod z vsemi močmi moral boriti proti narodnemu nasprotniku, tedaj veljalo je géslo: volimo Slovence. A sedaj, ko se je narod slovenski v naši ožji domovini Kranjski dokopal do veljave, ko njegovi sinovi odločujejo v deželnem zboru, treba je tudi narodnjaka ločiti od narodnjaka, vprašati ga po njegovih načelih gledé mnogih stvari, o katerih odločuje deželni zbor.

Možje, ki se oglašajo za mandate, imeti morajo jasen program, ker le tako morejo volilci poznati svojega kandidata. Lepo doneče, puhle fraze, megljena, nejasna gésla, kriva načela in pretirane obljube gotovo ne bodo pri razsodnih volilcih odločilno merilo za kandidatovo sposobnost. Konkretna, stvarna in tehtna vprašanja morajo volilci staviti kandidatom; in dolžnost kandidatov je, da se naravnost in stvarno izrazijo v vsakem slučaju. Ni dvojbe, da se bodo tu in tam oglasili kandidati, ki bodo vse obljubovali volilcem, morda več, kakor želé. Odločevale bodo, kakor že sedaj slutimo in se bojimo, tudi osebnosti. Ta gorečnost bode sicer znamenje, da je kandidatu mnogo ležeče na mandatu, vendar to še ni znak njegove sposobnosti. Volilci bodo morali biti oprezni nasproti takim kandidatom in zahtevati v vsaki obljubi nadrobni pojasnil, s katerimi sredstvi hoče spolniti svoje obljube, bodisi s parlamentarnega, bodisi s finančnega stališča. Ako volilci tako storé, bode izid volitev zanje gotovo povoljen.

To pa ni še dovolj, da je ta ali oni kraj zadovoljen s svojim kandidatom. Smer vseh teženj in potreb posameznih krajev po naši deželi mora biti prospeh vse domovine in vsega naroda. Kdor zna služiti celoti, isti mnogo stori in dovrši; kdor si pridobi zaslug za ves narod, hvaležen mu bode volilni okraj in ponosen nánj, ker je poslanec opravičil nade volilcev. Za kar se bori narod naš in kar mu je potrebno, in če more to izposlovati in doseči deželni zbor, to naj čutijo volilci in po tem naj izbirajo kandidate.

Vse naše javno življenje vrti se doslej okoli narodnostnega vprašanja. Kakor na bojnem polju, tako tudi v tem boji zmaga samo isti, ki ima poleg poguma tudi dobro taktiko. Obe lastnosti morajo volilci iskati pri kandidatih in pomislijo naj, da se zmaga lažje obljubuje, nego dobiva.

„Le krepko naprej!“, tako nekateri glasno ponavljajo. Da, krepko, toda razumno! To géslo je v istini lepo, tudi mamljivo in priporočilno, toda ima tudi svojo hibo: ni jasno in ne pripelje vedno k zmagi. Čuli smo mnogo krepkih in navdušenih govorov od mož, ki so v parlamentu dali prednost treznosti in mirnosti, in dobro so storili. Zábiti ne smejo volilci, da je od krepkih besedij še daleč do krepkih činov in še dlje do zmage. Da ni vse zlato, kar se sveti, o tem ima naš narod dosti žalostnih dokazov.

Prišel pa je tudi že čas, resen čas, ko narod vzdihuje po kruhu. Krušno vprašanje trka, posebno na Dolenjskem, na vrata bornega oratarja. Živeti hoče, preskrbeti s potrebnim svojo družino, a ima le žuljave roke, kakor hrastova skorja, skrb za vsakdanji kruh in strah nesrečne prihodnosti orje mu brazde na upalem lici; ves sad mnogege truda in znoja odnese mu iztirjevalec v občinske, deželne in državne blagajnice. Na tem polju čaka zastopnikov naroda mnogo dela, da rešijo kmeta tolike bede in propada ter mu dajo v roko sredstev, s katerimi si more opomoči in vzdržati na rojstvenem domu.

V boji za obstanek so narod naš ohranile v prvi vrsti moralne moči, ki dobivajo podlago in hrano v katoliških resnicah, v pravem krščanskem življenju. Tudi tu pojemlje narodu moč in trdna zaslomba, ginejo lepe stare navade iz kmetskih koč, vsiljuje se v družine — tuji, nekrščanski duh, grde razvade in potrate, ki ostrupljajo narodu život, izpodkopavajo pravost in čednost. Tudi na tem polju začel je rasti plevel, in pravih naših domoljubov, ki v resnici ljubijo narod in mu hočejo zagotoviti

LISTEK.

Zavetišče.

(Zgodovinska povest. Češki spisal Al. Dostál, prevel —r—.)
(Dalje.)

„Ne žaluj, gospa; vplivalo bo na tvoje zdravje.“

Dobronka je dobila gospo Dobroslovo po vladikovi smrti v varstvo. Pokazala se je tudi tolažnica žalostnih, kakor je bila zdravnica. —

„Kakošen šum in vrišče je na dvorišči?“ vpraša Dobroslova od žalosti tako oslabela, da ni mogla iz umetno izrezljanega naslanjača niti vstati.

„Oprodniki delijo podložnikom žito, da bi za gospoda molili. Popred so bile pogrebne pojedine.“

„Navada je sicer stara, pa vendar nespodobna. Ne gré veseliti se pri pogrebu. Dokler smo bili pagani, smo tako delali; zdaj morajo vladati pri nas krščanske šege.“

Dobronka je molčala. Iz gosposkih žitnic je bilo vsakemu gospodarju dovolj žita odmerjeno, da ne bi trpeli podložniki lakote. Kdo vé, kako dolgo bo zima trajala in bodo zaméti dovolili iskati živeža. Ljudstvo je bilo zadovoljno, dasi je čakalo pojedine. Romarjeve besede so pretresle vse, tudi Kitko, ki je mislil, da se bo zabaval z deklico.

„Naj dajo vsakemu dovolj, naj podarijo vse iz zalog, katerih ne bomo porabili. Bog bo poklical kmalu tudi mene —.“

„Nikar tako ne govori, gospa, in ne žalosti svojega srca.“

Hroznata, njegova žena, sestra in romar so bili pri žitnicah, da bi se nobenemu ne zgodila krivica.

„Sama čutim najbolje bol, ki me muči. Le zavoljo bolehnega soproga in zavoljo sina in njegove žene, da bi ne razbila njunih srečnih dni, sem skrivala, dokler mi je bilo mogoče, stan svoje duše in svojega telesa. Zdaj pa bi vas zastonj sleparila. Dolgo časa ne bo Sezima čakal svoje družice.“

Gospa je zložila roke v krilo in se zagledala na nasprotni strani viseče razpelo.

„Ti veš, starka, kar me teži.“

Dobronka prikima z glavo, solza jej teče po gubastem čelu.

„Zakaj me ne dolžiš, zakaj ne očitaš?“

„Bog je milostljiv in usmiljen.“

„Moje stanje ti ne dovoljuje govoriti tega, kar srce veli. Hroznato si oddojila. Dobro veš, iz kakih nevarnosti je bil tolikokrat rešen. Zakaj mi ne očitaš torej zadolžene krivice? Govori, kaj ti pravi tvoj prosti razum?“

„Ne razumem se na take zadeve, pa jeruza-

lemski romar, zveden in previden mož, on ti bo dobro svetoval.“

„Prav si povedala. Saj je bil tudi darovan. Posvetovala se bom ž njim, zavoljo miru svoje duše.“

„Potem boš ozdravela na duši. Spomladi pa se bo vrnilo tudi tvoje zdravje.“

Dobroslova je zmajala z glavo — ni verjela. Spomlad je še predaleč. Pred kratkim je bil še-le Božič. Oblaki so še zmiraj polni snega, vsak drug dan je zmrzovalo in zopet snežilo. Pripekajoče spomladno solnce jo je še vselej okrepilo, podalo novih moči, ta pot pa — Dobroslova je že slutila — ne bo dočakala zelene trave.

Čez nekoliko dni je prosila romarja za pogovor. Ta je bil v teh težkih časih v resnici tolažnik vseh. Dobro, da je prišel na grad. Človeka je znal potolažiti z nebeškimi besedami. Ko je bil že dlje časa pri gospej, pokliče Dobronka tudi Hroznato.

„Da bi odleglo dobri gospej!“ je želela.

Rodbinsko posvetovanje je trajalo dolgo. Vojslava je že nekolikokrat vprašala po soprogu. Ko je prišel zvečer iz materine sobe, je bil bleđ. Ustrašila se je njegova soproga, in Hroznata, premagujoč se, je odgovoril z nasmehljajem:

„Zaradi dedščine smo se pogovarjali pri materi, da bi se nobenemu ne zgodila krivica. Vse sem vzel na-se, kot edini sin. Za sestre in mater je ...“

srečno bodočnost, je sveta dolžnost, da s srpico in rovnico iztrebijo koprive in ljuljko iz narodovega življenja.

Vsak kandidat nastopi naj torej z zastavo v jasnih barvah, da ne bodo prevarani volilci, kakor so bile večkrat pomorske straže s slepilnimi barjaki pomorskih roparjev. V narodnem in parlamentarnem življenju se to večkrat dogaja, in iz tega nastaja velika škoda. Zastavo s starim slovenskim geslom: „vse za vero, dom, cesarja!“ izročamo volilcem v trdi nadi, da jo izročamo dobrim, zanesljivim rokam. In pod to zastavo naj volilci gredo na volišče, ker tako zahteva in veli napredek in prospeh naroda, drage nam domovine slovenske!

Šulferajn in ponemčevanje ljudskih šol.

Govor poslanca dr. Gregorca v državnem zboru dne 22. marca 1889.

(Dalje.)

To je bila v tem boju za šolo Slovencev prva zmaga, nemškemu liberalnemu šolskemu svetu na Štajerskem pa prvi poraz. Ta uspeh je probudil še mnogo drugih slovenskih srenj, ki zaporedoma vlagajo pritožbe zoper ponemčevalni ukaz. Kolikor je teh srečno prišlo v naučno ministerstvo, bile so vse ugodno za Slovence rešene. Vsled tega se je deželni šolski svet jako prestrašil. Boji se namreč, da ne bi mu popolnoma izpodletelo v borbi zoper Slovence. V tej svoji zadregi si hoče z nekaterimi birokratskimi domačimi sredstvi pomagati ter odlašati rešitev došlih slovenskih pritožb; ne pusti, da bi odšle v ministerstvo, marveč jih samovlastno in protipostavno zadržuje. Med tem pa ukazuje okrajnim glavarstvom, naj obdelujejo dotične občinske zastopnike, dokler ne prekličijo svojih pritožb. (Čujte! Čujte! Na desnici.) Kolikor meni znano, ustregel je temu žalostnemu naslogu edini okrajni glavar v Brežicah, toda brez pravega uspeha. Preklicale so samo štiri občine.

O tej zadevi smo državni poslanci gospod M. Vošnjak in tovariši stavili interpelacijo do ministerstva notranjih zadev. Znano je, kakó točno odgovarja minister notranjih zadev na interpelacijo. Tukaj pa vidimo izjemo, kajti še do danes nimamo odgovora. Vzlic temu je pa ona interpelacija na graške gospode ponemčevalce vplivala kakor curek mrzle vode. Ohladila jih je tako, da so sklenili ubrati milejše strune. Razposlali so namreč po okr. šolskih svetih uljudna vabila dotičnim srenjam, naj še enkrat obravnavajo in sklepajo o svojih pritožbah, ob enem pa povedó, koliko ur naj se uči nemščina kot neobligaten predmet in kdo bo plačeval za to troške. To je bilo uljudno, a tudi zvito. No, pa slovenski kmetje so znali tudi biti uljudni in zviti, kajti našli so primeren odgovor. Sklenili so namreč, da ostanejo pri svoji pritožbi in z nova tirjajo, naj se takoj reši v smislu 19. člena državnega temeljnega zakona. Tudi zaželeni pedagogični poduk so dali deželnemu šolskemu svetu, povdarjajoč, da ne kaže v ljudskih šolah prezgodaj pričeti s tujo nemščino, nikakor ne pred četrtim šolskim letom in k

večjemu dve do tri ure na teden. Zaradi plačila so zavrnilo deželni šolski svet na § 6. šolskega zakona, iz katerega lahko sam poizvé, kdo mora tukaj plačevati.

To je bil drugi poraz štajerskemu deželnemu šolskemu svetu; ta je sedaj prisiljen, da mora naučnemu ministerstvu odpošiljati došle mu pritožbe, kjer bodo rešene v smislu člena 19. državnega temeljnega zakona, kakor druge pred njimi. Graški gospodje so hoteli vse ponemčiti, a sedaj so morali doživeti, da stiskajo v prave meje še tisto nepotrebno nemščino, katero smo doslej v svojih šolah trpeli dobrohotni Slovenci. Nemško-liberalni deželni šolski svet je v hudih zadregah. Svetujemo mu, naj prečita pesem nemškega pesnika Rückerta: „Der Hausherr und die Katze“ (Hišni gospodar in mačka. — Veselost na desnici) ter preišči zadnjo vrstico: „Blinder Eifer schadet nur“ (Slepa strast le škoduje)!

Visoka zbornica! Med nemško-liberalnimi šolskimi nadzorstvi na Štajerskem in Koroškem in mej takozvanim nemškim šulferajnom je jako „debelo prijateljstvo“. Temu dovoljujejo toliko vpliva na naše javno šolstvo, da bodemo vselej in povsod ugovarjali Slovenci. (Prav res! na desnici.)

Sedaj imajo Nemci tri šulferajne: nemški šulferajn sploh, nemški šulferajn za Nemce in katoliški nemški šulferajn. Slednji je najmlajši, drugi se je rodil iz prvega, ta je pa pravi in najstarejši liberalni nemški šulferajn. Ker vsprejema za člane tudi žide, silno rad pobira židovski denar in podpira židovske šole, imenujejo ga neke vrste listi „požideni nemški šulferajn“. Ne vmešavam se v ono domačo borbo mej Nemci in židi, marveč hočem le statističnih podatkov prečitati, ker jih ne maram ohraniti si v glavi. (Veselost.) Leta 1886 je nemški šulferajn devet židovskih šol vzdrževal (poslanec dr. Steinwender: To ni res!), na severnem Češkem podpiral 113 šol, v katerih je bilo bajé poleg 192 krščenih 3073 židovskih otrok. Glej list „Vaterland“ l. 1886, št. 311. (Živahen smeh na levi. Poslanec dr. Weitlof: To je bedarija! — Poslanec Vošnjak: To ni bedarija, marveč če je res, to je vprašanje!) To dokazuje, kako požiden je nemški šulferajn.

To šolsko društvo so takrat osnovali, ko so žalostnim glasom zakričali nemški liberalci: nemštvo v Avstriji je v nevarnosti, in sedaj ima nemški šulferajn nalog, da razglašá to domišljeno strašno vest in pomaga rešiti od nikogar zatirano nemštvo. Po nekem izreku gospoda dr. Sturma, ki je tukaj gotovo dobro poduččen, je nemškemu šulferajnu namen biti „narodna obramba vseh nemških liberalcev zoper nestrpnost Slovanov in nemških konservativcev“. To pomeni toliko, kakor: požidovljeni nemški šulferajn je bojno društvo zoper nemške konservativce in osobito nas Slovence. Slednje nam spričuje skoraj vse njegovo dosedanje delovanje. Njegova dejanja v rešitev nemštva, katerega ne zatira nihče, so večinoma prizadevanja, da bi se kolikor moč veliko zaničevanih čeških in še bolj zasramovanih slovenskih otrok, večinoma vinčarskih

dečkov, vzelo materi Sloveniji in porinilo v krilo materi Germaniji, ki tudi ni brez otrok. Da jej ti delajo mnogo veselja, tega bi jaz ne hotel trditi. (Poslanec dr. Weitlof: Jaz tudi ne! — Veselost! Poslanec Vošnjak: Zakaj pa potem delate tako?) Na to misel me je privedel plemeniti zarodnik iz Verone, vitez Carneri, ki je nedavno rekel tukaj: Nemeu nikakor ni na korist, da bi druge, to je nas Slovence, sposobne delal za tekmovanje z njim. Ta misel je menda najpametnejša, katero je sploh kedaj tukaj razodel ali drugod zapisal ta gospod. (Veselost.)

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. junija.

Notranje dežele.

Delegacije se bodo, kakor že poročano, sešle dne 22. t. m. To se je določilo pri posvetovanju mej Tiszo, Kálnokyjem in ministerstvom Taaffejevimi zadnje dni na Dunaji, in sicer z ozirom na okoliščino, ker popred ne bo mogel ogerski državni zbor dokončati svojih del. Splošnje se izraža nada, da bodo delegacije zaključile zborovanje še v prvi polovici meseca julija.

Cesar je večeraj v posebni avdijenci sprejel novega *kardinala grofa Schönborna*. Jutri bo pri cesarju obed, h kateremu bodo povabljeni tudi vsi bratje Schönbornovi, kakor tudi odposlanstvo 6. dragonskega polka, pri katerem je služil sedanjí kardinal. Slavnostna izročitev baretá se je vršila danes.

V soboto sta se objavili dve naredbi ministerstva notranjih zadev, in sicer o pogodbah za tarif pri *zavarovanju delavcev proti nezgodam* in tarif sam. Vlada razdeljuje obrti v dvanajst nevarnostnih razredov. Tarif velja za sedaj le za eno leto.

Komisija, sestavljena iz zastopnikov ministerstev notranjih zadev, pravosodja in financ, ki se je posvetovala o novi postavi gledé *krošnjarstva*, izgotovila je svoje delo. Sklenila je, da se na podlagi izida z ozirom na potovalno obrt izdela nov postaven načrt ter pošlje trgovinskim zbornicam v presojo. Zakon se bo potem predložil državnemu zboru v prihodnjem zasedanju.

Vnanje države.

Kardinal Pecci, brat papeža Leona XIII., leži v rimski palači Barberini hudo bolan. Govori se, da ga je predvečeraj po noči obiskal sv. Oče, ki se je bajé „incognito“ pripeljal pred napominano palačo.

Iz *črnogorske* prestolnice se dne 1. t. m. poročá o zaroki princesinje Milice: „Danes je kneginja Milena sprejela angleškega zastopnika, ki jej je sporočil najpristranejšé čestitke kraljice Viktorije k zaroki princesinje Milice. Večeraj so poslali car, carjevna in mnogi veliki knezi brzobjavne čestitke. Tudi je kneginja dobila brzobjavko od cesarja Franca Josipa I., na katero je takoj odgovorila. Knez Nikita jej je sporočil, da bo poroka princesinje Milice dné 27. julija st. st.“

Preiskava v zadevi zadnjih *srbskih* izgrediv je pokazala jako kočljive stvari ter dokazala, da ščevanje zoper naprednjake ni bilo tako nedolžno, kakor se je začetkoma mislilo. Dne 1. junija so kavarnarja Nikolo Smilignića odvedli v zapor, ker so potrdile priče, da je prigovaljal druhalí, naj napade poslopje avstroogerskega posla-

skrbjeno. Bojim se, da bomo v kratkem pokopali ljubljeno mater.“

„Bog ne daj! Da bi prišla že enkrat spomlad, dolga zima nas vse teži.“

VII.

„Živega ali mrtvega ga bom pripeljal, tudi ko bi moral za njim iti na drugi svet. Zmote seje po našem kraju, in meni hodi za Marto!“ Te zadnje besede je izgovoril Kitka z večim naglasom. Vse ga je že jezilo na gradu. Preje veselo življenje na Topli se je premenilo, bilo je notri kakor v samostanu, kjer ima žalost svoj sedež. K rakvi Sezimovi so pridejali drugo, novo rakev — njegovo soprogo Dobroslavo. Ni ga dolgo preživela.

Tudi pri tem pogrebu ni bilo na gradu nič pojedine. Ljudje so hiteli iz Tople in si šepetali, da se je tu vselila strašna nesreča. Tudi se je razneslo govorjenje o davno preteklih rečeh, ki so se prigodile pri Hroznatovem rojstvu. Pod tako streho ni dobro — tako saj pravijo — prebivati, da bi ne zadela nesreča tudi nas.

„Jeza Gospodova je zadela naš grad“, pripovedovali so si podložniki ter majali z glavami.

„Znabiti je še-le začetek tega, kar ima priti.“

„Da bi le mi ne bili prizadeti. Z gospodom smo, kakor eno telo.“

„In ena duša —.“

„Vsak naj za svojo kožo skrbi. Kar te ne peče, ne gúsi. Tako govori mož ženskega obnašanja in tak podložnik, ki v svojem srci nima žarka ljubezni do svoje gosposke“, razjezil se je mladi Nekrasa in še pristavil: „Dokler ste prejemale iz dobrotljive roke darove in vam ni bilo treba skrbeti in se truditi, ste glasno hvalili svojega gospoda, zdaj pa, ko terja od vas vsaj sočutje v nezadolženi nesreči, hitro hitite iz grada ven, vi babe in nehvaležneži!“

Bilo bi prišlo skoraj do pretepa, ko bi ne bila Hroznatovim prijateljem velika žalost izbila orožja iz rok in strah njegovim neprijateljem.

Prvi, ki je odšel iz grada, je bil Kitka. Z izgovorom, da gré iskat čarovnika, katerega je jeruzalemski romar omenil, je zapustil grad. A bolj so ga gnale iz Tople vun Dobrončine novice o nevesti Marti. Radi zametov ni mogel v Nezdice in samo v mislih je letal na Nekrasovo dvorišče. Pa od pogreba so bile steze in pota na grad od vseh strani shojene.

„Da bi bil čarovnik moj tekmeč!“ je ponavljal večkrat Kitka in roko stisnil v pest. Ta misel mu ni dala mirú. Naenkrat je prišla v glavo in vedno trpinčila mladenča. Pa danes se bo prepričal. Prežal bo na Marto in vse jo bo izprašal. Je-li v resnici čarovnik Martin ženin, ima dvojni vzrok napasti

prisiljenca. Stari Nekrasa tudi ne bo nikdar dovolil, da bi se shajala vnukinja s paganom; pa Pavel, mladi gospodar, ta ni bil všeč mladenču. Vedno je v gozdu, vedno lovi, skoraj divjak, ta bi se lahko klanjal malikom. Večkrat se je norčeval iz Hroznatove pobožnosti. Drugemu bi Kitka ne odpustil najmanjšega zasramovanja Hroznate, a na Martinega očeta se ni upal.

Nekolikokrat je padel Kitka v sneg in se je oprostil le z velikim trudom iz neprijetnih blazin. Pa tudi ta utrudljiva pot mu je bila bolj všeč kot otožno življenje na gradu. Vsi so oslabei od žalosti; Hroznata se komaj vlačí po sobi, družina ne govori, in še celó romar misli na odhod.

Bil je že blizo malega sela. Vse kočé so pod snegom, le pogorišče Dobronovo se črni. Tudi Nekrasova hiša je vsa zapadena s snegom. Ozke steze so peljale od hiše do hiše. Na ribniku se je lesketal led.

„Zakaj pa bi hodil okrog hiše?“ udari se Kitka ob čelo. „Saj imam imenitno priliko iti notri in za mizo se vستي. Bodo zvedeli kaj o stricu. Nisem zastoj nabiral vednosti o Pavlu. Vse bom zabaval in zato mi bodo hvaležni. Gotovo bodo radi poslušali, kaj se godi s stricem, da je obiskal tudi sveto deželo.“

Kitka je šel naravnost na pristavo. (Dalje sledi.)

ništva, ter je v ta namen dal 100 dinarov za nakup revolverjev. Verjetne priče so bajé potrdile, da so Garašanin in drugi še-le tedaj poslali po orožje, ko so videli, da jim preti smrtna nevarnost. Vredništvo naprednjaškega glasila „Videlo“ je dalo sodnijski ceniti škodo vsled razdejanja. Komisija je škodo določila na 2447 dinarov. Veliko pozornost vzbuja članek „Malih Novin“, ki govori o „groznih dnevih v Belemgradu“, katere je že naprej videl kralj Milan. Slednji je neki pri svoji odpovedi rekel: „Vsled svoje ustave in prostosti se bodete med seboj klali, in ko si bodete spustili radosti prevroče krvi, poklicali me bodete, naj vam zavežem rane in položim nanje obliž. Prišel bom, razkosali bodemo ustavo in pomagali do veljave zopet oni vladni obliki, ki je bila za dobe Miloša in Mihaela.“ Potem list pozivlja državljane, naj se po celi deželi ustanovi narodna garda v obrambo in varnost življenja in premoženja, ker se v tem oziru ni zadostno močno izkazala državna sila in je nevarnost verjetna, da se bo kralj Milan povrnil kot diktator.

Kakó pretiravajo madjarski listi važnost napolitice ruskega carja, povdarjali smo že včeraj. Takó pravi „Nemzet“: „Izzivljajoče proglašanje prijateljstva mej Rusijo in Črnogoro dokazuje, da hoče Rusija najnovejše srbske dogodke porabiti za postopanje proti Srbiji, pri katerem bi Črnogori pripadala aktivna vloga.“ Nemško časopisje smatra napolitnico za osamljenje Rusije. Le berlinska „Nat. Ztg.“ tolmači carjeve besede resneje. Najprvo se čuje iz njih, méni list, velika razdraženost. Znamenito je tudi, da bo veliki knez Nikolajevič postal svak princea Petra Karagjorgjevića, katerega pravice do Srbije so znane.

Francoski minister Spuller je brzójavno zakazal francoskemu zastopniku v Belemgradu, da mora odločno postopati zoper naredbo srbske vlade gledé železniške družbe. Francosko ministerstvo je dobilo iz Berlina in Dunaja bajé zatrdilo, da se bodete te dve vladi odločno izjavili na korist francoski železniški družbi iz razlogov splošnje prometne politike.

Italijanska zbornica je dné 1. t. m. obravnavala proračun ministerstva javnih del ter je sklenila nasproti enoglasnemu nazoru proračunske komisije, da se za leto 1889/90 zniža za železnice zahtevana svota za 20 milijonov lir. Vsled tega méniyo listi, da se bodo odpovedali člani komisije.

Rumunski senat je pritrdil podaljšanju trgovinske pogodbe s Francijo do konca tekočega leta ter je dovolil kredit 700.000 frankov za vravnanje zopetnega nakupa železnice Črnovice-Jaš. Princ-prestolonaslednik bo dné 14. ali 15. t. m. zapustil prestolnico, da se vdeleži poroke svojega brata. Ruski poslanik Hitrovo je dné 1. t. m. izročil kralju pismo carjevo, v katerem slednji jemlje na znanje proglašanje prestolonaslednikovo.

Samoa-konferencija je po soglasnem priznavanju ameriških, angleških in nemških listov dosegla vspeh. Nevoyorski „World“ poroča iz Berlina: „Konferencija se je zedinila, in sicer takó, da se uvede status quo, kakoršen je bil za dobe Malietooove, poleg tega pa da se plača Nemčiji odškodnina. Domači vladi na Samoi se bo pridružil po eden nemški in ameriški prisednik, angleški konzul pa bo posloval kot razsodnik. Vsaka treh pogodbenih sil dobí tudi lastno premogsko postajo.

Izvirni dopisi.

Iz Novega mesta, 2. junija. (Raznoterosti.) Dobro smo vedeli, da bližajoče se slavnosti ne bodo vsem ugajale. Zadnjič poročal sem Vam o čudnem postopanju višjega uradnika gledé „Sokolov“, katerega se pa nič ne bojimo; danes mi je pa došel iztis nemške „Vahtarice“ v roke, v kateri neki Tevton jadikuje o slavnosti in je tudi toliko predrzen, da očita našim meščanom revščino itd. Še več vé „možicelj“, da se bode pri slavnosti pekel tudi vol. Strašno ga „pečejo“ rudeče srajce „Sokolov“ in jako želi, da bi vse slavnostne dni dež „curkoma“ lil na naše mesto. Pa dovolj o listu, kateri ima največ gneva za nas Slovence.

Poleg tega mi je pa tudi zabilježiti, da nas Dolenjce vedno kaj tlači, posebno nas rade nesreče obiščejo. Minolo sredo pripodili so se črni oblaki nad nas. Pošiljali niso le dežja na nas, temveč tudi na nekatere kraje točo. V Trebnjem pa je strela požgala poslopja dvema gospodarjema; poleg tega se pa še vedno čujejo žalostna poročila o kôzah, katere nas kar nočejo zapustiti.

Ravno danes pa nas je iznenadilo trobenje požarne brambe, kateri glas ne spričuje nič veselega. In res gorela je v Kandiji „pri Pintarju“ ledenica, kar je nekako čudno, pa vendar istinito. Posestnik ima pa tudi dokaj škode; ogenj se je kmalu omejil ter tako zabranila večja nesreča.

Cesta čez Gorjanice se jako marljivo gradi in bode letos gotova, kar bode našim ljudem in tudi sosednjim Hrvatom jako dobro došlo. Podjetnik Loučarič ima sicer pogodbo, isto v treh letih do-

graditi, pa jo bode še letos. Jako željno pričakujejo naši ljudje tudi preložitve ceste čez Bogenšperk, katera je zelo slaba in nikakor ne ugaja 19. veku. Pa tudi to bo storjeno, ker smo preverjeni, da bode prvo zasedanje deželnega zbora tudi formalnost popravilo in potem dobí postava Najvišje potrjenje.

V obče smemo biti Dolenjci našim deželnim in državnim poslancem jako hvaležni za njih trud, ker ceste se zboljšujejo na več krajih in se bodo še, za kar so lepe svote denarja določene. Istinito je, da kdor trka, se mu odpré, in treba bode tako dolgo trkati, da dobimo i nad dvajset let obetano železnico.

V veliko nadlogo so našim kmetovalcem tudi cigani (Brankoviči), katerih ni nikjer toliko na Kranjskem, kakor ravno v naših krajih. Da ljudje niso „poštenoviči“, je že staro, in ravno te dni so „zašili“ tri take ptičke ciganske, kateri so v bližini Novega mesta „menjali“ denar, pa se spozabili ter seboj vzeli „debeli“ denar in „drobiž“. Menjalec, kateri je to „slabo“ kupčijo storil, jo je sicer ubral za njimi, a „Brankoviči“ so jo na konjih spretno v mesto pridrveli in tu bili tudi vjeti in pod ključ spravljani, kjer bodo zvedeli, da se pri nas drugače menja, kakor so oni nameravali.

Družbeno življenje se pri nas jako lepo in živahno razvija, in to na korist naši narodni stvari. Vsa društva delujejo solidarno in vzajemno, kar je lepo in se vedno doseže namen. Ravno včeraj je imelo „Dolenjsko pevsko društvo“ pevski večer „pri Brunerju“, kateri je bil vrlo dobro obiskan; zastopana je bila vsa tukajšnja inteligencija, katera se jako zanima za narodno društveno življenje. So pa tudi naše zabave tako izvrstne, da se niti ne puščamo skoro za Ljubljano v drugo vrsto staviti, posebno ne gledé godbe in zbora, pri katerem so nam ponos naše narodne gospice. Ves vspered večerajšnjega večera pogodil se je izvrstno, največ priznavanja so pa imele gospice v dveh zborih z godbo spremljane. Za gotovo smem trditi, da Novo mesto razmerno vzeto ne zaostaja nič za „belo Ljubljano“.

Iz Semiča, 3. junija. Slabi časi so, denarja ni. To so pritožbe, ki se slišijo pri nas skoro pri vsakem pogovoru; pa te pritožbe so vendar dostikrat neopravičene. Kmeta stiskajo res visoki davki, za prodajo razun vina in kakega živinčeta nima nič, ker poljske pridelke porabi lahko doma. Nasprotno pa je z našimi posli in dninarji; dekla, ki je prej služila 20 glđ. na leto, služi zdaj 60 in še več; hlapci so tudi dragi in se še težko dobijo, ker vsi boljši mladeniči so v blaženi Ameriki. Kdor ima samo denar, da pride tje, noče doma delati. Tudi žensk je vže dosti tam, kjer letajo ptice pečene v usta. Rokodelcev je pri nas malo, zato so pa tudi dražji, kakor so po mestih. Pa vendar pri teh ljudeh denarja ni; kaj je temu krivo? Ob nedeljah se zbirajo ti ljudje v gostilnah, tukaj se vino popiva in razliva; pleše se in nori v pozno noč in večkrat pride tudi do pretepa. Pa to se ne godi v gostilnah, ki so v vasi ali pri cesti; rajši gredó v gostilno, ki je v trtji, na samoti, da so bolj prosti. Preteklo nedeljo sem videl zidarja, ko je šel iz gostilne s krvavo glavo, njegov sodelavec ga je z nožem obodel. Ali ne bi slavno županstvo kaj storilo zoper to in bi pazilo bolj na take gostilne, kjer se druží obojni spol vsako nedeljo k plesu? Tu se zapravlja denar, zdravje in poštenje.

Poljski pridelki še dosti dobro kažejo, ako jih ne uniči preteča nam toča; dežja je dosti, še skoro preveč. Sadjá bo pa letos malo pri nas.

Iz Sore, 2. junija. Šesto nedeljo po Veliki noči — med ljudstvom znana pod imenom križeva nedelja — je pri tukajšnji dve uri oddaljeni visoko ležeči podružnici na Osolniku shod ali cerkveno žeganje. Ta dan pride ljudstvo iz sosednih farú počastit sv. váruha ljubljanske škofije sv. Mohora in Fortunata. Letos se je ob ugodnem vremenu sešlo nenavadno veliko ljudi obojnega spola, mladih in starih, kakor tudi otrok, kajti tu je med ljudstvom prislovica: ako nisi v življenji pri sv. Mohori bil, boš se po smrti na njega goro pokoril. Ob 10. uri se prične po navadi cerkveno opravilo; nihče ni slutil kaj hudega, solnce je lepo sijalo, bilo je sicer nekoliko oblačno, vendar si je sleherni mislil, popoldne utegnemo dobiti nekoliko dežja. Proti koncu sv. maše se že čuje grom; debele kaplje začnejo padati, prodajalci nepotrebne „odpustka“ in hiše božje boječa se mladina pomaknejo se k cerkvenemu zidu pod streho. — Po dokončani sv. maši udari strela v bližino. Kam pa je počilo? povprašuje se nekako porogljivo. Čez par minut udari v

zvonik, 6 izvoljenih je stalo pri strelovodu, vsi padajo na tla, ko se poberejo, bežijo križem, sami ne vedé kam, kje bi bila prava pot, ravno tako tudi drugi zunaj stoječi. Neki fantalin je v preplašenosti trikrat tekel okoli cerkve in se ni dal ustaviti.

Kaj pa ljudstvo v cerkvi? Ženstvo je jelo zdihovati, otroci jokati. Duhovnik stépi iz zakristije, kjer je opravljal molitve po sv. maši. Ko ga ljudje ugledajo, zavpijejo: gospod, pomagajte, strela! Saj je ni nikjer videti, bil je odgovor, pomirite se. Na to zopet krik: zvonik gori! Ako gori, pojdite polagoma iz cerkve. Ali težavno je, v takem nepričakovanom slučaju ljudem kaj dopovedati, ko vse križem vpije. Slednjič, ko smo do prepričanja prišli, da ni nobenega ognja, da le dež lije, kakor bi ga iz škofa lil, smo ljudem rekli: glejte, vsaj smo mi duhovnik in trezno misleči možje tudi še tukaj, pomirilo se je ljudstvo in so začeli moliti. Vsled tega je tolik strah nastal, ker so nekateri blizo zvonika v cerkvi stoječi res čutili hudi sunec: eni po roki, drugi po nogi, tretji v gležnih. Eni celó trdiyo, da jim je strela obleko pretrgala, kar ni verjetno; kajti brž ko ne so jim isto ljudje raztrgali, ko so v istem trenutku hiteli iz cerkve.

Glas ljudstva je ta-le: To je očitna kazen božja! Fantini iz raznih vasi so si pretili iz raznih vzrokov, da to nedeljo bo kri tekla okoli cerkve. Bog je preprečil njih nakano, da so bili primorani zoper lastno voljo na vse strani bežati. Sicer so bili, ko se je to izvedelo še le pretečeni petek, tudi orožniki iz Medvod poklicani, ki so dotične krotili, kar se jim je tudi posrečilo. Vsa čast jim. Tisti, ki nad oblaki prebiva, je pokazal svojo moč. Da bi le kaj zaleglo. Velik strah je bil, vendar hvala Bogu brez posebne znatne nesreče.

Dnevne novice.

(Presvetli cesar) je daroval prostovoljni požarni brambi v Litiji 80 goldinarjev.

(Deželna postava potrjena.) Presvetli cesar je potrdil od deželnega zbora kranjskega sklenjeno postavo gledé povračila škode po divjačini.

(Iz Krškega) se nam poroča, da velespoštovani in za dolenjsko stran mnogozaslužni gospod poslanec in krški župan Viljem Pfeifer boleha že več tednov. Vendar se mu zdravje zopet vrača, in upanje imamo, da bode čez mesec dni zopet zdrav in čil stal med svojimi volilci, ki so mu hvaležni za njegov trud in ljubezen do bednega ljudstva.

(Levstikov spomenik.) Od odbora za Levstikov spomenik smo prejeli naslednje vrstice: Predsednik odbora za zgradbo Levstikovega spomenika v Velikih Laščah prejel je od prof. Stritarja na Dunaji pismo, v katerem je mej drugim čitati: „Rad bi Vam bil pisal obširneje o stvari, katera je meni pri srci, kakor pač malo kateremu Slovencu. Jaz vem, kaj je bil Levstik, jaz vem, da je on zaslužil spomenik, kakoršnega morebiti nobeden mož, kar jih je rodila slovenska mati. Vse hvale vredno je torej prizadevanje sl. odbora, kateremu jaz želim lep vspeh iz vsega svojega srca. Dopovedati Vam ne morem, kako me veseli, da se moji Laščanje tako vrlo vedó, da se tako lepo, tako hvaležno spominjajo svojega rojaka, svojega Levstika, ki je tako povelečal svoj rojstven kraj. — Odlasal sem od dne do dne, da bi vendar dobil slednjič malo več prostega časa... Zastonj! Ne zamerite torej, da Vam tako dolgo nisem odgovoril, in da Vam tudi sedaj ne pišem tako obširno, kakor bi zahtevala imenitna, sveta stvar. Še enkrat, ne zamerite! Hvala Vam in sl. odboru, — sporočite mu, prosim, moj pozdrav! Bog Vam daj srečo! — Bog živi Laščane! Večno živi Levstikov spomin!“

(„Dolenjski Sokol“) nam naznanja, da se je slavnostni vspered predrugečil. Sv. maša na trgu se bode darovala že ob 1/2 9. uri, po kateri bode slovesno razvitje zastave. To bode radi navadne pontifikalne sv. maše v kapiteljski cerkvi ob 10. uri. Slavnostni vdeleženci naj torej blagovolé vsaj do 8. ure zjutraj priti v mesto.

(Na graškem vseučilišči) bode jutri, kakor se nam od tam poroča, promoviran doktorjem prava gospod Štefan Kraut, c. kr. avskultant v Celovci, vrl narodnjak iz Bistrice na Koroškem.

(Volitev volilnih môž.) Dne 31. maja je bila v Kastvu volitev volilnih môž za deželni zbor isterski. Enoglasno so bili izvoljeni možje narodne stranke.

(Tržaški magistrat) ima za vse lahonske težnje zmirom dosti drobiža pri rokah, koji radodarno pod ničevimi razlogi svojim pristašem deli, le za

